

Op stap met

Op stap met de muizenvangers van de Zoogdierwerkgroep

Door: Jan Alewijn Dijkhuizen

Werkgroepen van de KNNV Natuurvereniging zijn zomer en winter in touw met allerlei onderzoeken. Ieder seizoen valt er wel wat te ontdekken. Deze keer ga ik op stap met de zoogdierwerkgroep tijdens muizenonderzoek op de Zuiderdiepgorzen nabij Stellendam op Goeree.

Al het gehele jaar vraagt Ger Maatkamp aandacht voor dit gebied, lukt het om na meerdere onderzoeken ook de Zuiderdiepgorzen te bemonsteren? Vergis je niet, zo'n onderzoek kost bijna 4 aaneengesloten dagen! Het weer moet ook meezitten.... Uiteindelijk beslissen we heel laat in het jaar toch een poging te wagen. Op 11 december willen we 80 vallen in het gebied uitzetten. Ger vraagt nog snel een ontheffing aan bij Natuurmonumenten en ontvangt die per omgaande. Een ontheffing in het kader van de Omgevingswet om muizen te verstoren en te vangen hebben we al via de Zoogdiervereniging. Even voor de duidelijkheid: we vangen muizen in kooitjes vol vers droog hooi en de muizen worden in gevangenschap goed gevoed met pindakaas, haveremout, peen en meelwormen, allemaal biologisch! Alle muizen worden na determinatie weer op dezelfde plek vrijgelaten!

Heslinga inloopval met klapdeurtje

De zuiderdiepgorzen is een gebied in ontwikkeling. In In de Branding 2021 nr 2 en nr 4 schrijft Marja de Lange over de veranderingen in dit gebied. Samengevat, de polder is in 1965 als laatste polder van Goeree ingepolderd en in 1970 in gebruik genomen. In 2018 is het gebied in het kader van "Droomfondsproject Haringvliet" helemaal op de schop gegaan met in 2021 opnieuw een grote verandering door de plaatsing van windmolens. Omdat het nieuw ontwikkelde gebied grenst aan de Scheelhoek is dat gebied dus min of meer met 80

ha uitgebreid. De ligging doet ons dromen van vangsten van waterspitsmuis en noordse woelmuis. Beide soorten worden in lokale braakballen van kerkuilen uitgeplozen, dus je weet maar nooit...

Zuiderdiepgorzen 2018. Foto Natuurmonumenten

Woensdagmorgen 11 december worden de 80 zogenaamde Heslinga inloopvallen in de schuur geprepareerd. Dezelfde middag gaat de werkgroep aan de slag. Met een kruiwagen worden drie kratten vol vallen de Zuiderdiepgorzen ingereden. Ter plaatse komen we er achter dat de waterstand hoog is. Normaliter gebruiken we randen van rietkragen om de vallen in te verstoppen maar de rietvlakte staat grotendeels onder water. Het is het dus nog puzzelen waar we de vallen het beste neer kunnen zetten. Grote delen van de Zuiderdiepgorzen worden gemaaid om het gebied te verschraken en stuikvorming tegen te gaan, dat betekent echter ook dat er weinig wegkruipmogelijkheid is voor kleine zoogdieren. We zoeken dus de ongemaaide stroken op en spreiden de vallen over diverse delen uit. We ontdekken dat we ook op de dijk langs het Zuiderdiep kunnen lopen en plaatsen daar als vergelijking ook een aantal vallen. Zoogdieren leven hier zeker want we zien veel sporen van de bever en ontmoeten regelmatig de daar levende reeën.

Muizenonderzoek op de ongemaaide stukken van de Zuiderdiepgorzen 2024

Zo is de werkgroep al een dag bezig en is er nog geen muis gevangen. Pas de volgende ochtend start de eerste controle. In bijna 1,5 uur worden de vallen gecontroleerd en de gevangen muizen gedetermineerd. Als het duidelijk is welke soort het betreft wordt ie direct losgelaten, anders pakken we hem nog even in z'n nekvel om alle determinatiekenmerken te checken en om een foto te maken. In de ochtend zijn de vallen gemakkelijk terug te vinden, bij ieder valletje hebben we een plakkerige geplakt. Dezelfde dag gaan we er ook in de avond en dus in het pikke-donker nog een keer op uit. Weer 1,5 uur vallen controleren met een hoofdlampje en een zaklamp is het nog best een uitdaging om alle vallen terug te vinden. Daarna volgen er nog een ochtend, een avond en nog

een ochtend controle...

Al bij de eerste controle zijn we verrast door de atypische vangsten. Op de dijk in het riet vangen we alleen maar bosmuizen. In het veld met lage begroeiing zijn het bijna alleen maar dwergmuizen en die verwachtten we nu juist in het riet. Beide soorten zijn (met hun knobbeltjes) alleseters dus kunnen op veel plaatsen aan hun voedsel komen maar het verbaast ons wel. Uiteindelijk vangen we de eerste ronde 19 muizen in de 80 vallen: 10 dwergmuizen, 7 bosmuizen, 1 rosse woelmuis en 1 veldmuis. Waar blijven de woelmuizen?

De laatste avond en ochtendcontrole worden de aantallen groter en groter. Uiteindelijk vangen we bij de laatste controle 46 muizen in de 80 vallen, meer dan de helft is dus bezet.

Totaal worden er 170 muizen gevangen, verdeeld over 5 soorten: bosspitsmuis 2, rosse woelmuis 3, veldmuis 3, dwergmuis 111, bosmuis 51. Geen noordse woelmuis of waterspitsmuis en ook opvallend weinig andere woel- en spitsmuizen. Denken we nu even terug aan de historie van dit gebied: pas sinds 2019 geen agrarisch gebied meer en in die tijd helemaal op de schop gegaan, dan valt het met de variatie aan kleine zoogdieren best mee!

Sfeerplaatje van de laatste controle

Wie nu denkt, mooi, we halen de vallen en de plakkerjes weer op, we zijn klaar, komt bedrogen uit. Uiteraard moet er een verslag geschreven worden en de resultaten gedeeld met Natuurmonumenten en de NDFF. En wat ook niet vergeten moet worden, de vallen moeten schoon bewaard worden t.b.v. het volgende onderzoek. Dat betekent dus, buiten op een krat gezeten, de 80 vallen door een emmer sop halen en alle etens- en poeprsten afboenen...daarna drogen en opbergen.

De zoogdierwerkgroep is trots op tradities! Het werk wordt afgesloten met koffie en de beroemde ronde koeken!

